

bestemmelse kan anvendes både på sager, der ellers ville være nævningsager, og på sager, der ellers ville være domsmandssager. Kapitlet indeholder i øvrigt i vidt omfang henvisninger til reglerne om tiltale og domsforhandling ved landsret.

5.2.2. Retsplejerådets overvejelser og forslag vedrørende retsplejelovens kapitel 80 og 81

Den af Retsplejerådet foreslåede kompetenceomlægning mellem politimestre og statsadvokater indebærer, at det vil kunne forekomme, at sager, som hidtil er blevet behandlet som statsadvokatsager vil kunne behandles ved byretten efter reglerne i kapitel 81 om den forenkledte procesmåde i politisager. Det er derfor alene af den grund nødvendigt at overveje disse reglers indhold i konsekvens af en kompetenceomlægning. Retsplejerådet har imidlertid fundet anledning til mere generelt at overveje de forskellige procesmåder efter kapitel 80 og 81.

Retsplejerådets overvejelser har taget udgangspunkt i bestemmelsen i retsplejelovens § 939, hvorefter reglerne for statsadvokatsager i kapitel 80 også finder anvendelse i politisager, medmindre der i kapitel 81 er givet særlige regler. Disse særregler, som er beskrevet ovenfor, bygger på en forudsætning om, at politisagerne oftest vedrører enklere hændelsesforløb, og at den idømte sanktion normalt vil være mindre indgribende end i statsadvokatsagerne, idet hovedparten af politisagerne afgøres med mindre bødestrafte.

Den oprindelige kompetencedeling mellem statsadvokater og politimestre byggede på samme forudsætninger om sagerens karakter som reglerne om procesmåden. Det voldte derfor ikke problemer at anvende kompetencereglerne som norm for, hvilken procesmåde der skulle finde anvendelse.

Sådanne generelle antagelser om politisagerne mere enkle beskaffenhed og mindre indgribende betydning svigter imidlertid i en række sager også efter den gældende afgrænsning af politisagerne, eksempelvis i mere komplicerede sager om overtrædelse af skatte- og afgiftslovgivningen eller miljølovgivningen. Der vil således kunne være tale om tvivlsspørgsmål af retlig og faktisk karakter i forbindelse med behandlingen af en række særlovsovertrædelser. Overførsel af den overvejende del af de nuværende statsadvokatsager til politisagsbehandling vil forstærke denne modsætning mellem reglernes forudsatte og faktiske anvendelse.

Det er derfor af afgørende betydning, at dommeren under behandlingen af en sag efter kapitel 81 har mulighed for at bringe de processuelle garantier i anvendelse, der skønnes at være behov for. Dommer-skønnet vil navnlig have betydning med henblik på

sagens udsættelse for yderligere bevisførelse samt inddragelse af en forsvarer og eventuelt en politijurist, hvis anklagemyndigheden alene har givet møde ved en politianklager, og der opstår tvivlsspørgsmål, som bør gøres til genstand for procedure. Ud fra det overordnede hensyn til tiltaltes retssikkerhed er det væsentligt, at dette dommerskøn ikke kan udøves vilkårligt. Det bør i den forbindelse tillægges betydelig vægt, at der for tiltalte er samme ankeadgang i politisager efter kapitel 81 som i statsadvokatsager efter kapitel 80, jf. dog § 962 om Justitsministeriets tilladelse til anke af mindre politisager. Politisager og statsadvokatsager behandles ens i landsretten, dog ikke med hensyn til domsmænds medvirken, jf. § 692.

Retsplejerådet finder det på denne baggrund nærliggende også at opgive sondringen i kapitel 80 og 81 mellem sager, der påtales af statsadvokaten, og sager, der påtales af politimesteren. Som hovedkriterium for, hvilke sager, der bør kunne behandles efter de forenkledte procesmåder i kapitel 81, foreslås i stedet, at der ikke i den konkrete sag bliver spørgsmål om højere straf end bøde eller hæfte. Sager, hvor anklagemyndigheden nedlægger påstand om fængelsesstraf, foreslås behandlet efter reglerne i kapitel 80.

De særlige afgørelsesformer efter kapitel 81 i sager, hvori der ikke er spørgsmål om højere straf end bøde, foreslås opretholdt, jf. § 931 (udenretligt bødeforlæg), § 934 (udeblivelsesdom), § 936 (indenretlig bøvededtagelse) og § 937 (indenretlig advarsel).

Retsplejerådet har overvejet, hvorvidt anvendelsesområdet for kapitel 81 yderligere burde begrænses, eventuelt efter et strafferammekriterium, således at strafferammen endvidere ikke må overstige bøde eller hæfte, eller alternativt, at der ikke må blive spørgsmål om højere straf end bøde. Retsplejerådet finder imidlertid, at det foreslåede afgrænsningskriterium i tilstrækkelig grad vil tilgodese retssikkerhedshensynene, når henses til bestemmelsen i § 939 om anvendelse af reglerne i kapitel 80 i politisager, når ikke andet er bestemt i kapitel 81 eller følger af forholdets natur.

Retsplejerådet har endvidere overvejet at foreslå en sammenskrivning af reglerne i kapitel 80 og 81 og samtidig udforme reglerne således, at et kapitel om byretternes behandling af straffesager indeholdt de almindelige bestemmelser om domsforhandling m.v., som i dag findes i retsplejelovens kapitel 76 og 77 om nævningsager. En omskrivning forudsætter imidlertid en nærmere gennemgang af samtlige de bestemmelser i kapitel 76 og 77, som kapitel 80 og 81 henviser til. Det vil således være nødvendigt at gennemgå og modernisere f.eks. reglerne i § 833 om ud-